

דגם תשובות לשאלון עברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15381, חורף תשפ"ו

לפניכם דגם תשובות למבחן בעברית, הכולל הבנת הנקרא, הבנת הנשמע, הבעה, לשון, תנ"ך ושירה. התשובות המפורטות כאן בתנ"ך ובשירה הן הצעה בלבד, והנבחנים רשאים להשיב על השאלות בדרכם שלהם. בכל מקרה יש לוודא שהתשובות מבוססות על הטקסט.

בשאלות שמצוין בהן במפורש יש להקיש במחשב את מספר הפריטים הנכונים.

שימו לב: התשובות על השאלות בהבנת הנשמע בעמוד 3!

קטע השמע:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו הוא אחד מן החוקים החשובים ביותר במדינת ישראל, והוא חלק מרכזי ממערכת המשפט בישראל. החוק נחקק בשנת 1992 בכנסת ישראל, והוא מבטיח זכויות בסיסיות לכל אדם שחי במדינה.

לפי חוק זה, לכל אזרח במדינה יש זכות לשמור על חייו, גופו ורכושו, כלומר אף אחד לא יכול לפגוע בחייו או לפגוע בגופו של האזרח בישראל. כמו כן לפי חוק זה, אסור לפגוע בכבודו או לקחת את רכושו בלי רשותו. החוק מאפשר לאזרחים להגיש תלונה לבית המשפט נגד חוקים או פעולות של הממשלה אשר פוגעים בזכויות שלהם.

נוסף על כך, החוק מבטיח גם חופש דת, כלומר אדם יכול לבחור במי ובמה להאמין; חופש ביטוי – אדם יכול להביע את דעתו בקול או בכתב בעיתון או ברשתות החברתיות; חופש תנועה – אדם יכול ללכת או לנסוע לאן שהוא רוצה בתוך המדינה; וכן חופש להתאסף ולהשתתף בהפגנה.

עם זאת החוק גם קובע שלפעמים אפשר להגביל זכויות מסוימות, אם יש לכך סיבה חשובה. לדוגמה, אם מישהו מסכן את ביטחון המדינה, אפשר לעצור אותו. אם מתקיימת הפגנה אלימה שמסכנת אנשים אחרים אפשר להפסיק אותה. כלומר החוק שומר על איזון בין הזכויות של האדם הפרטי ובין הצרכים של כל החברה ומונע פגיעה באזרח ובחברה.

חוק היסוד הזה מבטא את הערכים של מדינת ישראל הדמוקרטית: שוויון, צדק וכבוד לכל אדם, בלי קשר לדת, מוצא או מין. יש לכך חשיבות רבה מפני שבישראל קבוצות מיעוט רבות: ערבים ודרוזים, נשים, עולים חדשים ונכים. החוק מגן על קבוצות אלה. למשל, אם עובד מרגיש שהוא אינו מקבל את כל הזכויות המגיעות לו בעבודה רק בגלל המין שלו, המוצא שלו או הדעות שלו, הוא יכול לפנות לבית המשפט ולבקש שיגן עליו מפני אפליה.

בעזרת החוק הזה התפתחו בישראל זכויות האדם. בית המשפט העליון השתמש בחוק הזה כדי להעביר החלטות חשובות בנוגע לזכויות אדם, כמו זכויות נשים במקום העבודה או זכויות לחופש ביטוי, במיוחד כאשר אדם מביע דעה מכעיסה או פוגעת.

החוק הזה שומר על זכויות האדם וכך הוא גם שומר על הדמוקרטיה. רק כששומרים גם על הזכויות האישיות וגם על הצרכים של החברה אפשר לקיים דמוקרטיה אמיתית.

פרק ראשון – הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה (60 נקודות)

חלק א – הבנת הנקרא (30 נקודות)

שאלות 1-9

על הנבחנים לענות על שתי השאלות 1-2.

1. בשאלה זו יש להקיש 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

– בעבר כיבדו רק את מי שנחשב לחשוב ובעל מעמד בחברה.

2. בשאלה זו יש להקיש 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

– חברות שבהן יש שוויון בין בני האדם.

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 3-4.

3. א. (1) על הנבחנים לציין על פי פסקה ו דבר אחד שהמדינה יכולה לעשות כדי לשמור על כבוד האדם. (100%)

חקיקת חוקים ותקנות

(2) על הנבחנים לציין על פי פסקה ז דבר אחד שכל אחד מאיתנו יכול לעשות כדי לשמור על כבוד האדם. (100%)

לדבר יפה זה לזה (שמירה על השפה שבה אנחנו מדברים) [עוד אפשרות: להיות סבלניים זה אל זה (בסבלנות

שלנו כלפי אחרים)]

ב. על הנבחנים להשיב מהו לדעתם, מבין שני הדברים שציינו בסעיף 3א, הדבר שיתרום תרומה גדולה יותר לשמירה על

כבוד האדם (30%), ולנמק את תשובתם (70%).

תשובה לדוגמה:

לדעתי, הדרך הטובה ביותר ליצירת שינוי חיובי בחברה היא להיות סבלניים כלפי אחרים, מפני שהשפעה של יחס

חיובי כלפי אחרים היא השפעה ארוכת טווח, ואנשים זוכרים כאשר מתייחסים אליהם בכבוד בדיוק כפי שהם זוכרים

חוסר כבוד. יחס טוב גורר יחס טוב. אנשים מעוניינים להראות שהם שונים מאחרים, ושהם אנשים טובים. לכן לדעתי

הם יחקו התנהגות טובה ומכבדת.

4. א. על הנבחנים להסביר כיצד התנהלות של מדינות על פי הרעיון של כבוד האדם מונעת ניצול של אנשים והשפלתם.

(100%)

במדינות שמתנהלות על פי הרעיון של כבוד האדם החוק מונע השפלה וניצול של אנשים מפני שצריך להתייחס לכל

אדם באופן שווה, בלי קשר למעמד, מוצא, מין, דת או עושר. אין עליונות של אדם אחד על אחר.

ב. על הנבחנים להציע דרך אחת שבה בית הספר שלהם יכול לחזק את הערך "כבוד האדם" ולשמור עליו. (100%)

תשובה לדוגמה:

כדי לחזק את הערך "כבוד האדם" ולשמור עליו בבית הספר חשוב לקרב את התלמידים לעניין זה ולהסביר להם

את החשיבות שלו. אפשר לעשות זאת באמצעות יום מיוחד, "יום זכויות האדם", שבו יודגשו הפרות זכויות

אדם בעולם ובארץ באמצעות סיפורים של אנשים שזכויותיהם נפגעו. אחר כך יספרו לתלמידים על זכויות האדם

בישראל ועל החקיקה שקשורה לכך שנועדה לשמור על זכויות האדם וכן על תפקיד מערכת המשפט בשמירה על זכויות

האדם בארץ.

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 5-6.

בשאלות אלה יש להקיש 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

5. – מעמד נמוך

6. – לקיים

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 7-8.

7. א. – הוא יסוד לקיום חברה בריאה. (100%)

ב. – הכנסת היא דוגמה להתנהגות לא ראויה. (100%)

8. א. – כל אדם יכול לתרום לשינוי חברתי. (100%)

ב. – השינוי מתחיל במעשים קטנים של אנשים רגילים. (100%)

על הנבחנים לענות על שאלה 9 – חובה.

9. שאלה זו נבדקת באמצעות סולם פריטים 0-6, לפי הפירוט שלהלן. על הנבחנים להשלים את המשפטים הנתונים על פי שני המאמרים. **מאמר א** מדגיש את הצורך בשינוי שבא מן החברה והמדינה. לדברי הכותב, כדי לשפר את המעמד של כבוד האדם בציבור, יש לקדם כלליים ותקנות ולשים לב למה שקורה בתקשורת ובחברה. לעומת זאת, **מאמר ב** מדגיש את הצורך בשינוי שבא מן הפרט בחברה. לדברי כותבת המאמר, כדי לשפר את המעמד של ערך הכבוד ההדדי, כל אחד צריך להגדיל את הנתינה שלו ולהיות מתחשב כלפי הפרט.

חלק ב – הבנת הנשמע (15 נקודות)

תשובות על השאלות על קטע השמע:

על הנבחנים לענות על כל השאלות 10-13.

שים לב: בשאלות 10-13 יש להקיש בכל תשובה 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

- 10. – לפנות לבית המשפט.
- 11. – כאשר קיימת סכנה לביטחון המדינה או לציבור.
- 12. – מחברי החוק מקפידים שגם הפרט וגם החברה לא ייפגעו.
- 13. – החוק מגן על הזכויות של קבוצות קטנות בחברה.

חלק ג – הבעה (15 נקודות)

14. על הנבחן לכתוב חיבור על אחד מן הנושאים (1)–(2).
את החיבורים של הנבחנים יש להעריך על פי טבלת התבחינים שלהלן.

54%-0%	69%-55%	84%-70%	100%-85%	חלוקת נק'	תבחינים להערכה	
אין עמדה / העמדה אינה ברורה			הצגת עמדה ברורה בנושא	1.5 נקודות	עמדה	א. תוכן ומבנה 50% (7.5 נקודות)
הצגת נימוקים חלקיים או מהימנים חלקית או נימוקים שאינם קשורים לטענות – אין ביסוס / ביסוס חלקי / לא רלוונטי			הצגת נימוקים מהימנים והגינניים הקשורים לטענה, ביסוס באמצעות דוגמאות, הסברים, ציטוטים	2.5 נקודות	הנמקה וביסוס	
לכידות רעיונית קלושה ביותר / אין לכידות, אין קישוריות או הקישוריות לקויה / אינה מתאימה			לכידות רעיונית מיטבית בחיבור כולו במגוון אמצעים: קשרים נכונים, חזרות לקסיקליות, אזכורים וכדומה.	2.5 נקודות	קישוריות ולכידות	
אין פתיח או יש פתיח עמום / מבולבל, אין הצגה ברורה וחד־משמעית של הבעיה / הקונפליקט			פתיח המציג את הנושא ואת הקונפליקט (הדילמה)	נקודה אחת	פתיח	
100%					סה"כ	
משלב לשון נמוך			משלב לשון בינוני-גבוה	נקודה אחת	משלב לשון	ב. מבע 20% (3 נקודות)
אוצר מילים וצירופים דל			אוצר מילים וצירופים מגוון	2 נקודות	אוצר מילים	
100%					סה"כ	
משפטים שאינם תקינים: שימוש לא תקין במילות יחס וביידוע, שימוש לא תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם			משפטים שהתחביר בהם תקין: שימוש תקין במילות יחס וביידוע, שימוש תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם	שתי נקודות	תקינות תחבירית ולשונית	ג. תקינות 30% (4.5 נקודות)
אין הקפדה על מוסכמות כתיבה.			חלוקה נכונה לפסקאות	נקודה אחת	היצג	
ריבוי שגיאות כתיב ופיסוק				1.5 נקודות	כתיב ופיסוק	
100%					סה"כ	

פרק שני – דקדוק (20 נקודות)

על הנבחנים לענות על כל השאלות 15–19.

חלק א – הפועל ושם העצם (7 נקודות)

שאלה 15 – שימו לב: השאלה נבדקת באחוזים (על הנבחנים לבחור בשלושה מן הסעיפים א–ה).

- א. (1) השתלטה / שולטת
- (2) שליטה
- ב. (1) הוכחתם
- (2) הוכחה
- ג. (1) הצטמצמו / צומצמו
- (2) להצטמצם
- ד. (1) להימנע
- (2) תמנעו
- ה. (1) דיכאו
- (2) דיכוי

שאלה 16 – שימו לב: השאלה נבדקת באחוזים (על הנבחנים לבחור באחד מן הסעיפים א–ב).

- א. הרבות
- ב. הילד שלנו

חלק ב – מילות יחס ותצורת השם (7 נקודות)

שאלה 17 – מספר הפריטים הנכונים – 4.

על הנבחנים לבחור בארבעה משפטים.

- (1) ב
- (2) אצל
- (3) ל
- (4) מ
- (5) נגד
- (6) על
- (7) עם
- (8) את

שאלה 18 – שימו לב: השאלה נבדקת באחוזים.

- א. התנהגות: שורש נ-ה-ג במשקל התקטלות שמשמעותו שם פעולה (של בניין התפעל) / שם מופשט
- או: ביטחון: שורש ט-ח-ב במשקל קיטלון שמשמעותו מצב
- ב. אלימות: בסיס אלים וצורן סופי אות שמשמעותו שם מופשט

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

שאלה 19

שימו לב: שאלה זו נבדקת באחוזים.

על הנבחנים לענות על שניים מן הסעיפים א–ד.

- א. על הנבחנים לחבר את שני המשפטים הנתונים למשפט אחד. (100%)
בישראל אפשר לראות אפליה ופגיעה בכבוד הזולת, אף על פי שהחברה כאן מבוססת על חירות ודמוקרטיה.
- ב. אם; לכן (2×50%=100%)
ג. – חשוב להתייחס בכבוד לאנשים החולקים על דעתנו. (100%)
ד. כאשר פוגעים בכבודו של חבר, נוצרים ריחוק וכעס. (100%)

פרק שלישי – תנ"ך אַו שירה (20 נקודות)

על הנבחנים לבחור בשאלה 20 (תנ"ך) אַו בשאלה 21 (שירה) אַו בשאלה 22 (שירה).

חלק א – תנ"ך

שאלה 20

- א. על הנבחנים להסביר מהי המשמעות הייחודית של הפועל "ברא" על פי פסוק א'. (100%)
הפועל "ברא" מציין בדרך כלל פעולה יוצאת דופן של האל. השימוש בפועל זה מדגיש שבריאת העולם היא פלא, מעשה של יצירה יש מאין. אין פועל אחר שיש לו משמעות כזאת.
- ב. על הנבחנים להביא דוגמה הממחישה את הסדר והארגון שאלוהים מכניס בתוהו ובוהו (30%), ולהסביר את חשיבותם להתנהלות העולם (70%).
דוגמה הממחישה את הסדר והארגון של אלוהים: "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" (פסוק ג'); "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך" (פסוק ד').
- ג. אלוהים מפריד בין האור ובין החושך, וכך הוא יוצר את היום ואת הלילה. ההפרדה הזאת יוצרת את הזמן.
על הנבחנים להשיב איזו טענה בנוגע לתנינים הגדולים פסוק כ"א מפריך (50%), ולהסביר את דבריהם (50%).
הפסוק מפריך את הטענה שהתנינים הגדולים היו אלים. אלוהים הוא שברא את התנינים, ולכן הוא חזק מהם. הוא הבורא היחיד ואחראי לבריאה כולה, על כן התנינים אינם יכולים להיות אלים.

חלק ב – שירה

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 21-22, אם הם לא ענו על שאלה 20.

שאלה 21

ואולי לא היו הדברים... / רחל

- א. (1) על הנבחנים לכתוב מהי התקופה או הפעולה מן העבר המתוארת בכל בית בשיר. (3×50%=100%)
בבית 1 המשוררת מתארת את עבודתה בגן. זו עבודה חקלאית קשה שדרשה ממנה לקום מוקדם (השכמתי עם שחר לגן) ולעבוד עבודה פיזית מאומצת (לעבדו בַזַעַת אַפִּי?).
- בבית 2 המשוררת מתארת את עבודת הקציר במהלך הקיץ שאורכת ימים ארוכים (בַּיָּמִים אַרְכִּים וַיִּקְדְּמִים שָׁל קְצִיר). בתיאורה היא עומדת על עגלה עמוסה באלומות תבואה ושרה בקול. זו עבודה שנעשתה בשמחה ובשירה.
- בבית 3 המשוררת מתארת את חוויית הטבילה והטוהרה בכינרת. היא מדברת על צבע המים התכול של הכינרת ועל השקט סביבה. התחושה שלה הייתה של תום וטוהר.

(2) על הנבחנים לבחור בשניים מן האמצעים האומנותיים האלה: **חזרות (אנפורה)**, **שאלות רטוריות**, **ניגודים**, להדגים אותם מן השיר (2=25%=50%), ולהסביר כיצד הם תורמים להבנת השיר (2=25%=50%).

חזרות (אנפורה):

המילים "מעולם" ו"לא" חוזרות ארבע פעמים בשיר (פעמיים בבית 1, פעם אחת בבית 2 ופעם בבית 3), והמילה "אולי" פותחת את השיר וזרת בשורה השנייה.

החזרות האלה מדגישות ומחזקות את השאלה המרכזית של השיר. החזרות של המילה "מעולם" בתחילת הבתים יוצרות מבנה אחיד ובאמצעות ה"לא" מודגשת השלילה – פקפוקה של המשוררת בעבר.

שאלות רטוריות:

בית 1 ובית 2 מסתיימים בשאלה (מסתיים בסימן שאלה): "לְעֶבְדוֹ בְּזַעַת אֶפְי?" , "לא נִתְּתִי קוֹלִי בְּשִׁיר?". השאלות האלה הן רטוריות, המשוררת אינה מצפה לתשובה בעקבות שאלות אלה. הן מבטאות תהייה ופליאה. צורת השאלה גורמת לקורא להרגיש את התלבטות המשוררת ואת הפער בין העבר להווה. השאלה האחרונה היא שאלה מפורשת "ההיית או חלמתי חלום?", והיא מסכמת את כל השיר.

ניגודים:

השיר בנוי על ניגוד מרכזי בין העבר המתואר (עבודה, שירה, טוהרה, שמחה, חיוניות) לבין ההווה שאינו מתואר בשיר אולם משתמע ממנו (חולי, חולשה, ריחוק מן המקום ומן הפעילות). הניגוד בא לידי ביטוי גם בתוך השיר עצמו "זַעַת אֶפְי" ו"יָמִים אַרְכָּיִם וְיוֹקָדִים" (קושי פיזי) מול "נִתְּתִי קוֹלִי בְּשִׁיר" (שמחה). הניגודים מדגישים את המורכבות של הזיכרונות ואת הכמיהה אליהם.

ב. על הנבחנים להסביר על פי השיר, מה המשוררת חשה כלפי העבר שלה (50%), ואם היא מפקפקת באמיתות הזיכרונות שלה (50%).

בשיר משתקפים רגשות מורכבים: געגועים עזים לאותם ימים של עבודה ושמחה, כאב על האובדן והפרדה מן הכינרת והערכה לחוויות (הפיזיות והרוחניות) שהמשוררת חוותה שם.

רחל אינה מפקפקת באמיתות הזיכרונות שלה מן הכינרת. השימוש בשאלות הרטוריות ובמילה "אולי" הוא אמצעי רטורי להדגשת הריחוק והגעגועים. דווקא הפירוט המדויק של הזיכרונות – "השכמתי עם שחר", "בימים ארוכים ויוקדים של קציר", "בְּמִרוֹמֵי עֲגָלָה עֲמוּסֵת אֲלָמוֹת", "טְהַרְתִּי בְּתַכְלֵת שׁוֹקֶטָה" – מעיד שהם חיים בה. הקריאה "הוי, כְּנָרְתִּי שְׁלִי" מבטאת געגועים עמוקים ולא ספק באמיתות הזיכרונות שלה. השאלה "הֵיִיתִי אוֹ חִלְמֹתִי חִלּוֹם?" היא דרך להביע את גודל הפער בין העבר הטוב ובין ההווה הרע. זו אינה שאלה אמיתית.

ג. על הנבחנים להשיב מדוע, לדעתם, יש שמחה בתיאור העבודה הקשה של המשוררת, ולנמק את תשובתם. (100%)

דוגמה לתשובה:

לדעתי, יש בתיאור העבודה הקשה של המשוררת שמחה, מפני שהעבודה הזאת מספקת לה תחושת שייכות לקהילה (קבוצת כינרת), והיא ממלאת אותה גאווה שהיא מצליחה לבצע משימות קשות ולהתמודד עם הקשיים בהצלחה. זה מעניק לה תחושת הגשמה עצמית שמביאה אותה לידי סיפוק רוחני ונפשי. היא מרגישה שהיא עוזרת ותורמת לחברה שבה היא חיה.

שאלה 22

אומץ / יהונתן גפן

א. (1) על הנבחנים להשיב מה הם ארבעת הגשרים המוזכרים בשיר (4x10%=40%), ומהי המשמעות של כל אחד מהם (4x15%=60%).

גשר בין אדם לחברו: הגשר הצר שבין אדם לאדם אחר, הקושי ליצור קשר אמיתי, לתקשר, להבין ולהיות מובן. המרחק הרגשי והתקשורתי בין בני אדם הוא כמו תהום שעליה מתוח גשר צר מאוד. אנשים חיים זה במחיצתו של זה, אך לעיתים קרובות מרגישים נתק ובדידות.

גשר בין אדם לעברו: לכל אדם יש קושי להתמודד עם עברו האישי – הזיכרונות, הטראומות, הטעויות, החרטות. העבר הוא חלק מאיתנו, אך לעיתים קרובות אנחנו מנותקים ממנו, מתקשים להשלים עימו או ללמוד ממנו. הקשר הצר הזה מבטא את הקושי להסתכל אחורה ולקבל את מי שהיינו.

גשר בין אדם לשברו: זהו הקושי להתמודד עם הכאב, הפגיעות, החולשות והשברים הפנימיים שלנו. כל אדם נושא בתוכו שברים שנוצרו מאכזבות, מכישלונות ומפגיעות, והקשר עם השברים האלה, היכולת להכיר בהם ולחיות איתם דורשים אומץ רב.

גשר בין אדם לקברו: זהו הגשר הקשה ביותר – ההתמודדות עם המוות הצפוי, עם סוף החיים. כל אדם יודע שיום אחד הוא ימות, אך הקשר עם מציאות זו, היכולת לחיות לצד מודעות למוות היא אחד האתגרים הקשים ביותר בחיים.

(2) על הנבחנים להסביר את המשפט "וְאָנוּ כְּבָדִים עַד מָאֵד". (100%)

הביטוי "כְּבָדִים עַד מָאֵד" מתאר את המשקל הרגשי והנפשי שכל אדם נושא עימו בחיים. אנחנו כבדים בגלל הנטל (של דאגות, פחדים, זיכרונות, כאבים, ציפיות ואכזבות, אחריות וכדומה). כולנו עמוסים בנטל הקיום, ועובדה זו הופכת את המעבר על הגשר הצר לקשה עוד יותר. כשהגשר צר והעומס כבד, הסכנה ליפול גדולה יותר. הביטוי מדגיש את הקושי האנושי. אנחנו לא קלילים, אנחנו לא יכולים פשוט "לרחף" מעל הקשיים – אנחנו נושאים משא כבד.

ב. (1) על הנבחנים להסביר כיצד העיצוב הגרפי של השיר תורם להבנה של התוכן ושל המסר שלו. (100%)

הצורה החזותית מממשת את התוכן: הקורא לא רק קורא על גשר צר, אלא גם רואה אותו בקריאת השיר. הרווח הגדול בין "אדם" ובין "חברו", בין "אדם" ובין "עברו", בין "אדם" ובין "שברו" ובין "אדם" ובין "קברו" יוצר מעין תהום בין שני חלקים, זהו הפער שעליו עובר הגשר. הצורה החיצונית של השיר יוצרת חוויה חזותית של צרות, מתח וסכנה. כשהעין יורדת בשיר היא נאלצת "לעבור" את הגשר הצר – הטקסט הופך צר יותר ויותר, והחזרה על "צר לי" בשורות נפרדות יוצרת תחושה של דחיסה וכיווץ.

(2) על הנבחנים להשיב מהי משמעות החזרה על הביטוי "צר לי" בסוף השיר. (100%)

החזרה על הצירוף "צר לי" יוצרת הדגשה ומחזקת את תחושת המצוקה. "צר" משמעו גם מקום צר (גשר צר) וגם תחושה נפשית של קושי. "צר לי" היא תגובה מילולית על מצוקה ותחושת חוסר אונים. כאן לא מדובר על גשר צר בעולם, אלא בתחושה פרטית של קושי ומצוקה: אני מרגיש את הלחץ, את הדחוק, את הפחד. החזרה המשולשת מחזקת את העוצמה הרגשית ויוצרת קצב של לחץ הולך וגובר. הדרך שבה המילים הועמדו בשיר – כל "צר" וכל "לי" בשורה נפרדת – מדגישה את תחושת הבדידות והמצוקה של האדם העומד על הגשר.

ג. על הנבחנים לספר על מקרה מחייהם שבו היו צריכים לנהוג באומץ כדי להמשיך קדימה למרות קושי או פחד שחוו. יש לקבל כל תשובה שיהיו בה רקע, קושי/פחד והתפתחות הכוללת מעשה המקדם את הסיפור למרות הקושי/הפחד.